

A kollégium – disztópikus társadalmi terrárium

(folytatás a 25. oldalról)

▶ állnak az elveik mellett, vállalva a kilakoltatást, vagy áruló módon kihátrálnak a hajthatatlan Zabela mögül.

Bár az orosz műelemzők főként olyan klaszikus művekhez hasonlítják *A kollégiumot*, mint Dosztojevszkij *A félkegyelműje* vagy a Gorkij-féle *Éjjeli menedékhely*, számunkra, magyar nézők számára sokkal nyilvánvalóbb párhuzam kínálkozik Zabela alakja és a *Légy jó mindhalálig* Nyilas Misije között. Talán érettebb és rátermettebb férfiként, de a móríci hőshöz hasonlóan igazságtalanul megvádolt Zabela is a környezete morális mércéjévé válik, akinek tisztalelkűsége nem összetévesztendő a naivitással, és akinek hitét az igazságtalan rendszerrel való találkozás csak még jobban megacélozza.

A mozifilm kritikusai leginkább azt róják fel, hogy *A kollégium* filmművészeti szempontból nem tudott ugyanolyan újítónak válni, mint amilyen újító és műfajteremtő volt irodalmi szempontból Alekszej Ivanov 2006-ban megjelent regénye, s hogy a karakterek meglehetősen egysíkúak. Tény, hogy a filmváltozatba kevés és kevésbé elvont szimbólumot ültettek át a könyvből. Ivanov megszemélyesítette, szinte lélegző, növekvő és mindent elnyelő óriásként írta le a bentlakás épületét, míg a filmbeli kollégium inkább csak egy zárt és groteszk játéktér, amelyen kívül a karakterek valamilyen meg nem nevezett oknál fogva elképzelhetetlennek tartják a létezést, így a kicsapás az egzisztenciális megsemmisüléssel válik egyenlővé.

A film kevésbé elvont, ezáltal kendőzetlenebbül tudja bemutatni a társadalmi konfliktusokat, emellett közvetlenebbül és szélesebb közönséghez tud szólni. A forgatókönyv javá-

A zsarnok gondnoknő szerepében Julia Aug

ra írható, hogy a cselekmény nem akcióközpontú, és a történetmesélés helyett inkább úgy épül fel, mint a legjobb színpadi drámák: ütközteti a különböző karaktereket, majd hagyja, hogy ki-ki a maga jelleme szerint verekedje ki magát a konfliktusból. Karakterei pedig semmivel sem egysíkúbbak, mint például magyar viszonylatban *Az ötödik pecsét* szereplői.

De *A kollégium* nem csupán a szovjet éráról szóló kórrajz, hiszen az épület falai között az idő megáll, sőt még maga az idő fogalma is értelmét veszti, karakterei, konfliktusai időtlenek, bármely korszakban előfordulhatnak. Emellett a puszta társadalomkritikán túlmutatva mélyreható elemzést is ad a zsarnoki rendszerek természetéről. A következtetés egyértelmű: bár a rendszer elnyomó erői kétségtelenül léteznek, hatalmuk mégis korlátozott mindaddig, amíg a kisemberek egyéni megalkuvásai fel nem erősítik. Hogy a mai világban mennyire érvényes az a sokkoló végkifejlet, amibe a karakterek sodorják bele a történetet, azt mindenki döntse el saját maga, miután megnézte a filmet.

Szombati-Gille Tamás

Fizessen elő lapunkra!

A *Várad folyóirat* előfizetési díja: 3 hónapra 25 lej, 6 hónapra 50 lej, 1 évre 100 lej. A lap előfizethető a Gheorghe Șincai Megyei Könyvtár pénztárában készpénzzel vagy postán pénzesutalvánnyal (mandat postál), az előfizető nevének és pontos lakcímé-

nek, valamint az „Abonament Várad” megjegyzésnek a feltüntetésével: Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Oradea; CUI 4687188; Cod IBAN: RO66 TREZ07621G330800XXXX, Trezoreria Oradea. Az előfizetők a lapot postán kapják meg.

RÉGEN ÉS MOST ○ A felső, régi kép láttán a nyugalom és béke érzése tölti el a nézőt. Szinte érezni a váradi nagyállomás első vágányán álló gőzmozdony füstjét. Talán ezt érezték a képen látható urak, a rend őre és az előtérben a kandelábernek támaszkodó ifjú is a múlt század '10-es éveiben készült képeslapon

A nemrég készült képnek szinte nincs hangulata, mellőz minden romantikát, egyenesen kiábrándító az állomás díszétől megfosztott épületének látványa. Hiányoznak a perontető díszes kovácsoltvas oszlopai, a kandeláberek és a háttérből a repülőhíd látványa. Nincs már gőzmozdony sem „szolgálatban”, csak egy mellékvágányon kiállítási tárgyként látható, és eltűnt az órát tartó oszlop is

Kép és szöveg: Farkas László

9 771583 106100 9